

شماره سند:

UB- EDU - R 98/Rev02

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه بیرجند

آیین نامه آموزش های الکترونیکی و ترکیبی دانشگاه بیرجند

تاریخ تصویب: ۱۳۹۸/۱۲/۲۰	نوع سند: آیین نامه	
تاریخ ویرایش (بروزرسانی): ۱۴۰۱/۰۷/۱۲	تعداد صفحات: ۶	
مدیر برنامه ریزی و توسعه آموزشی دانشگاه	دکتر محمدعلی رستمی نژاد	تهیه کننده:
شورای برنامه ریزی و توسعه آموزشی دانشگاه		مراجع بررسی کننده:
معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه	دکتر محسن آیتی	تأیید کننده:
کارشناس مسئول برنامه ریزی و توسعه آموزشی	سرکار خانم آسیه شنیده	مسئول بروزرسانی:

شماره سند: UB- EDU - R 98/Rev02		آیین‌نامه آموزش‌های الکترونیکی و ترکیبی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه بیرجند
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲	صفحه: ۲ از ۶		

ماده ۱. مقدمه

در راستای تحقق اهداف دانشگاه در سند راهبردی ۱۴۰۴ و مبتنی بر ارزش محوری "کیفیت و بهره‌وری فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اجرایی دانشگاه" و عملیاتی سازی "تدوین آیین‌نامه سیاست‌های تشویقی برای گسترش آموزش ترکیبی (WT1-A3)" و همچنین در راستای اجرای نظام‌نامه آموزش الکترونیکی (مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۵) این آیین‌نامه تدوین شده است.

ماده ۲. هدف

هدف از تدوین این آیین‌نامه فراهم‌سازی بستری برای افزایش ارتباطات بین‌المللی دانشگاه بیرجند با اساتید و صاحب‌نظران خارجی است که در برنامه عملیاتی سند راهبردی تحت عنوان "تدوین و اجرای آیین‌نامه همکاری‌های آموزشی و پژوهشی با اساتید مطرح بین‌المللی (WO2-R11)" از آن یاد شده است. از دیگر اهداف این آیین‌نامه زمینه‌سازی استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی در ترکیب با روش‌های آموزشی حضوری در دوره‌های تحصیلی مختلف با تأکید بر افزایش اثربخشی آموزش‌ها در دانشگاه بیرجند است.

ماده ۳. تعاریف

۱. نیمسال آموزشی: شامل ۱۶ هفته آموزشی است.
۲. آموزش متداول (حضور): روش آموزش جاری دانشگاه است که استاد و دانشجو به‌صورت حضوری در محیط آموزشی حضور دارند.
۳. آموزش الکترونیکی: شیوه‌ای برای طراحی، تدوین، ارائه و ارزشیابی آموزش است که از قابلیت‌ها و امکانات الکترونیکی برای کمک به یادگیری بهره می‌گیرد.
۴. آموزش ترکیبی: نوعی از آموزش است که در آن زمینه یادگیری دانشجویان علاوه بر کلاس‌های حضوری و چهره به چهره از طریق فناوری‌های الکترونیکی فراهم می‌شود.
۵. دوره تمام الکترونیکی: به دوره‌ای گفته می‌شود که تمام دروس یک دوره، پس از اخذ مجوز از شورای گسترش وزارت عتف به روش الکترونیکی برگزار می‌گردد.
۶. انواع قالب ارائه درس به روش الکترونیکی و ترکیبی: دروس می‌تواند شامل یکی از قالب‌های زیر باشد:

- درس کاملاً الکترونیکی: درسی است که بیش از ۷۵ درصد (۱۲ جلسه) آن به‌صورت الکترونیکی برگزار می‌گردد.
- درس ترکیبی: درسی است که از ۶,۲۵ درصد (۱ جلسه) تا ۷۵ درصد (۱۲ جلسه) از آن به روش الکترونیکی ارائه می‌شود و سایر جلسات به‌صورت حضوری برگزار می‌گردد.
- الکترونیکی مکمل: ۱۶ جلسه درس به‌صورت معمول برگزار می‌گردد اما از سامانه و بستر الکترونیکی دانشگاه جهت ارائه محتوا، جلسات بحث، ارسال و دریافت تکلیف، وینار و سایر فعالیت‌های کیفیت بخش آموزش، استفاده می‌شود.

شماره سند: UB- EDU - R 98/Rev02		آیین نامه آموزش های الکترونیکی و ترکیبی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه بیرجند
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲	صفحه: ۳ از ۶		

۷. **سامانه مدیریت یادگیری:** زیرساختی نرم افزاری تحت شبکه است که محتوا و تعاملات آموزشی از طریق آن فراهم می شود.

۸. **محتوای الکترونیکی:** نوعی از محتوای آموزشی است که در قالب متن، صدا، تصویر، پویانمایی و یا چندرسانه ای تهیه و از طریق سامانه مدیریت یادگیری قابل اشتراک است. انواع متداول محتواهای الکترونیکی به قرار زیر است:

- ۱) محتوای متنی
- ۲) محتوای صوتی
- ۳) محتوای اسلایدی
- ۴) محتوای اسلایدی صوتی
- ۵) محتوای درسی ویدیویی
- ۶) محتوای درسی چندرسانه ای تعاملی (محتوایی است که عناصر مختلف متن، صدا، تصویر، پویانمایی و تعامل در آن گنجانده شده است).

۹. **کلاس برخط:** به کلاسی اطلاق می شود که به صورت هم زمان با حضور دانشجویان در بستر شبکه در زمان معین شروع و خاتمه می یابد.

۱۰. **خدمات آموزش الکترونیکی:** به مجموعه خدماتی اطلاق می شود که مدرس و دانشجو در راستای یادگیری ترکیبی از آن استفاده می کنند که اهم آن به قرار زیر است:

- برقراری ارتباطات برخط مدرسین دانشگاه با مدرسین سایر دانشگاه های کشور و دنیا؛
- به اشتراک گذاری منابع، فایل های درسی، کتاب الکترونیکی (محتوای الکترونیکی) بین مدرس و دانشجو؛
- تبادل تمرینات، تکالیف و گزارش های درسی و پایان نامه از طریق سیستم آموزش الکترونیکی؛
- برگزاری آزمون ها به صورت الکترونیکی؛
- استفاده از تالارهای گفتگو و بحث و تبادل نظر بین مدرس و دانشجو؛
- گفتگوی برخط بین مدرس و دانشجویان

ماده ۴. مقررات آموزشی برگزاری آموزش های الکترونیکی و ترکیبی

۱. بسته به سطح دانشگاه در زمان اجرای دوره، در صورتی که دانشگاه جزء دانشگاه های دسته اول یا دوم یا سایر دسته بندی ها قرار گیرد، به ترتیب تا ۵۰، ۳۰ و ۲۰ درصد از کل دروس در همه رشته های دارای مجوز را می تواند به روش ترکیبی اجرا کند.

۲. اجرای دوره آموزش تمام الکترونیکی برای مقطع کاردانی و دکتری مجاز نیست.

۳. اجرای دوره آموزش تمام الکترونیکی بسته به سطح دانشگاه در صورتی که جزء دانشگاه های دسته اول باشد در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد پس از اخذ مجوز از دفتر گسترش وزارت عتف مجاز است. در صورتی که جزء دانشگاه های دسته دوم باشد فقط در مقطع کارشناسی ارشد مجاز خواهد بود.

شماره سند: UB- EDU - R 98/Rev02		آیین نامه آموزش های الکترونیکی و ترکیبی دانشگاه بیرجند	 معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه بیرجند
صفحه: ۴ از ۶	تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲		

۴. آموزش ترکیبی در تمام مقاطع، در تمام نیمسال های تحصیلی و تابستان قابل اجرا است.
۵. صرفاً دروس نظری یا آن بخش از دروسی که ماهیت عملی، کارگاهی یا آموزشی در عرصه کارآموزی و کارورزی را ندارند، شامل شود. آموزش بخش نظری دروس عملی به صورت الکترونیکی، تنها در صورت برگزاری دوره عملی درس به صورت حضوری، مجاز است.
۶. بخش عملی برخی از دروس کامپیوتری و فناوری اطلاعات که قابلیت ارائه به روش الکترونیکی دارند را می توان به روش ترکیبی ارائه کرد.
۷. برگزاری اولین و آخرین جلسه تمامی کلاس ها در سطح دانشگاه به روش الکترونیکی ممنوع است.
۸. حداکثر ۷۵ درصد از کل ساعات آموزشی هر درس نظری پایه یا تخصصی دارای شرایط لازم در دوره ها می تواند صرفاً با مصوبه شورای آموزشی دانشکده ذی ربط به صورت الکترونیکی ارائه شود. چنانچه مدرس مسئول درس، متقاضی ارائه حجم بیشتری از درس به صورت الکترونیکی باشد، بایستی موضوع برای اجرا در هر نیمسال تحصیلی پس از تأیید در شورای آموزشی دانشکده به تصویب شورای آموزشی دانشگاه برسد.
۹. ارائه درس "الکترونیکی مکمل" نیاز به تأیید هیچ شورایی ندارد و فقط بر اساس درخواست مدرس بستر آموزش الکترونیکی توسط مدیر سامانه آموزش الکترونیکی در اختیار او قرار می گیرد.
۱۰. برای اطمینان از انطباق هویت پاسخ دهنده به سؤالات با هویت دانشجو لازم است آزمون پایان نیمسال تحصیلی دروس ترکیبی به صورت حضوری انجام گیرد.
۱۱. ارزیابی نهایی پیشرفت تحصیلی دانشجو در درس ترکیبی بر اساس میزان مشارکت در کلاس های حضوری، فعالیت در سامانه آموزش الکترونیکی، انجام تکالیف و پروژه های درسی و نتایج امتحانات طول درس و پایانی درس خواهد بود و مدرس هر درس مرجع اصلی ارزیابی دانشجو خواهد بود.
۱۲. سایر مقررات مربوط به آیین نامه و دستورالعمل های دوره های تحصیلی در آموزش دروس الکترونیکی و ترکیبی جاری خواهد بود.

ماده ۵. استانداردهای آموزشی ارائه دروس الکترونیکی و ترکیبی

در راستای نظارت بر سطح کیفی آموزش های الکترونیکی و ترکیبی دانشگاه، رعایت استانداردهای ذیل ضروری است:

۱. برگزاری کلاس الکترونیکی برخط همزمان، برابر برنامه زمانی از پیش تعیین شده مدیریت آموزشی، برای مدرس در طول نیمسال الزامی است.
۲. مدرسین ارائه دهنده دروس ضروری است ترکیبی با شرکت در کارگاه های مرتبط با آموزش الکترونیکی و ترکیبی، شایستگی های حرفه ای مناسب اجرای این نوع آموزش ها را کسب نمایند.
۳. از بسترهای فراهم در سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی مانند آزمون الکترونیکی، تالارهای گفتگو (فروم)، امکان تعامل ناهمزمان دانشجویان با مدرس و سایر همکلاسی ها به نحو مقتضی استفاده شود.
۴. تهیه یا تولید حداقل ۳۰ دقیقه محتوای الکترونیکی چندرسانه ای به ازای هر ساعت آموزش الکترونیکی مبتنی بر سرفصل های درس. مدرس می تواند از محتوای الکترونیکی سایر دانشگاه های سطح یک و دو مشروط به رعایت حق تألیف استفاده نماید.

شماره سند: UB- EDU - R 98/Rev02		آیین نامه آموزش های الکترونیکی و ترکیبی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه بیرجند
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲	صفحه: ۵ از ۶		

۵. بارگذاری سایر منابع و محتوای آموزشی و فعالیت های یادگیری جهت ارتقاء کیفیت آموزش های ترکیبی. (در مواردی که منابع آموزشی توسط مدرس تولید نشده است ضروری است مدرس ملاحظات مربوط به حق تألیف محتوا را رعایت نماید).
۶. استفاده از ظرفیت کلاس های برخط برای توسعه ارتباطات بین الملل و همکاری با اساتید سایر دانشگاه های دنیا
۷. پیگیری وضعیت حضور و فعالیت دانشجویان در هفته های آموزش الکترونیکی از طریق گزارش فعالیت دانشجو در سامانه مدیریت یادگیری
۸. تصویب شناسنامه یا طرح درس در شورای گروه قبل از برگزاری درس (شامل: مقررات مربوط به درس و دانشجو، مسئول (طراح و مدرسین)، هدف ها، سرفصل، ساعات و عناوین درس، راهنمای مطالعه، تکالیف، روش ارزیابی پیشرفت تحصیلی و آزمون ها).
۹. ارائه اطلاع رسانی های لازم در سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی (مانند: زمان جلسات برخط، کلاس های حضوری، آزمون های برخط و حضوری و زمان بندی های ارسال تکلیف)
۱۰. ارائه حداقل یک تکلیف زمان دار در هر درس ترکیبی که دانشجویان در طول نیمسال تحصیلی آن را انجام داده و به مدرس مربوطه تحویل دهند.
۱۱. به منظور سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو، مدرس موظف است نسبت به اجرای ارزشیابی های مستمر در طول نیمسال و برگزاری آزمون پایان دوره اقدام نماید.
۱۲. ره گیری فعالیت دانشجویان در دروس ترکیبی در سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی.
۱۳. ارزیابی درس در پایان هر نیمسال تحصیلی توسط گروه و دانشکده (برخی از مهم ترین شاخص های ارزیابی عبارت اند از: قابلیت دستیابی، محتوا، چگونگی آزمون). معیار ادامه دروس به روش ترکیبی نتایج حاصل از ارزشیابی مذکور خواهد بود.
۱۴. به روز رسانی دروس ترکیبی طی دوره ۳ ساله توسط مجری درس (مدرس) و تأیید آن توسط گروه آموزشی.

ماده ۶. امتیازات استفاده از این آموزش ها برای اعضای هیئت علمی

۱. میزان واحد معادل دروس الکترونیکی و ترکیبی جهت اعمال در آموزانه و یا موظف مدرس، همانند دروس متداول (حضوری) خواهد بود.
۲. حق مؤلف/مؤلفان محتوا از محل فروش محتوای الکترونیکی آموزشی در چهارچوب ضوابط مالی دانشگاه محفوظ است.
۳. به ازاء هر ساعت تولید محتوای الکترونیکی استاندارد (چند رسانه ای-تعاملی) برای دروس تا ۰,۵ امتیاز در بند ۱۳ ماده ۴ آیین نامه ارتقاء اختصاص خواهد گرفت (مصوب در جلسه هیأت ممیزه دانشگاه بیرجند مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۲۵).
۴. به ارائه دروس الکترونیکی، ترکیبی و مکمل و تولید محتوای الکترونیکی در اعتبار ویژه آموزشی پس از طی مراحل قانونی امتیاز تعلق خواهد گرفت.

ماده ۷. شرح وظایف دانشکده ها

۱. فرهنگ سازی آموزش های ترکیبی برای اعضای هیئت علمی و دانشجویان

شماره سند: UB- EDU - R 98/Rev02		آیین نامه آموزش های الکترونیکی و ترکیبی دانشگاه بیرجند	 دانشگاه بیرجند معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه بیرجند
صفحه: ۶ از ۶	تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۲		

۲. تشکیل کارگروهی حداقل سه نفری و حداکثر ۷ نفری تحت عنوان "کارگروه تخصصی آموزش الکترونیکی دانشکده". پیشنهاد می شود، ترکیب شورا شامل معاون آموزشی دانشکده/پردیس، یک مدیر گروه و حداقل یک همکار هیئت علمی صاحب تجربه و علاقه مند در حوزه آموزش الکترونیکی باشد.
۳. حمایت مدیران گروه های آموزشی از فعالیت های اعضای هیئت علمی در راستای توسعه آموزش های الکترونیکی و ترکیبی و در لحاظ نمودن فعالیت اعضای در ارزشیابی آنها.

این آیین نامه در ۷ ماده و در تاریخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۸ در شورای برنامه ریزی و توسعه آموزشی دانشگاه بیرجند بازنگری و تصویب شده است و هر گونه بازنگری و تفسیر بر عهده شورای تصویب کننده خواهد بود. این آیین نامه از زمان تصویب قابل اجرا است. این آیین نامه در تاریخ ۱۴۰۱/۰۷/۱۲ در جلسه شورای برنامه ریزی و توسعه آموزشی دانشگاه بیرجند بروزرسانی گردید و تغییرات ایجاد شده از نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ لازم الاجرا است.